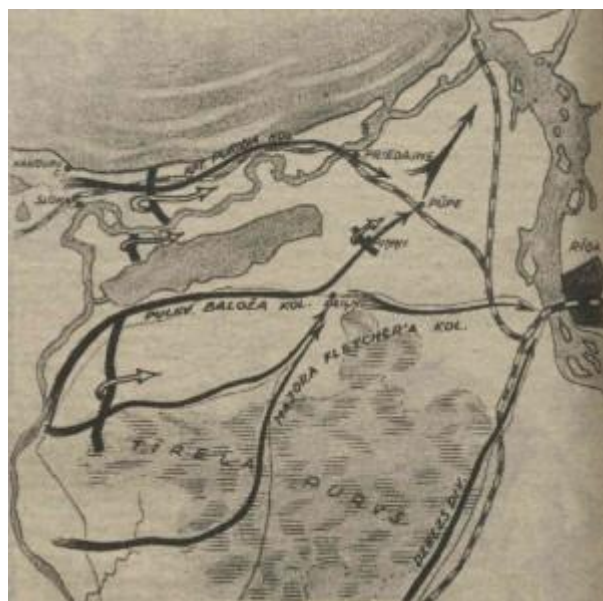
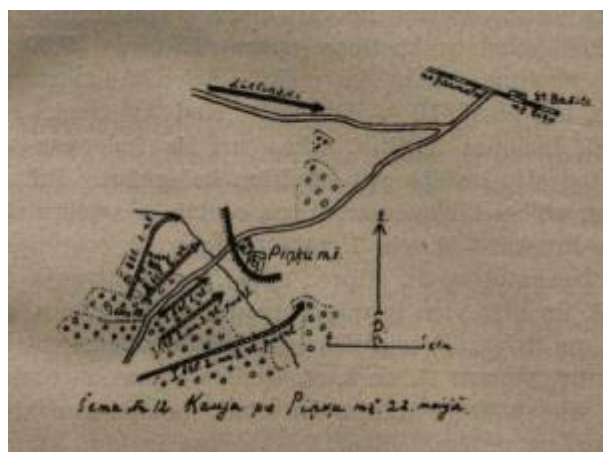

Vēstures fakti par Piņķu kauju

1919. gada pavasarī no austrumiem vēl aizvien plūda lielinieku armija. Brīvs bija tikai neliels Dienvidkurzemes stūris, kur atradās Latvijas Pagaidu valdība un viņas karapulks. Latgale, Vidzeme un lielākā daļa Kurzemes atradās lielinieku rokās. Pilsētās, miestos un pagastos tika nodibinātas padomju izpildu komitejas. Lauku iedzīvotājus nomāca trīs lietas: terors, rekvizīcijas un mobilizācija. Bieži notika kratīšanas un apcietināšanas. Nesaudzīgās rekvizīcijas iztukšoja zemnieku klētis, kūtis un šķūņus, daudziem neatstājot ne lopbarības, ne sēklas tiesu. Baidīdamies no apcietināšanas un nošaušanas, daudzi jauni cilvēki slēpās mežos.

1919. gada 20. maija vakarā latviešu Atsevišķās brigādes štābs bija saņēmis uzbrukuma pavēli — kopā ar Dzelzs divīzijas un landesvēra daļām naktī uz 22. maiju pāriet plašā uzbrukumā no Svētes ietekas līdz jūrai, un ieņemt Rīgu. Pulkveža Baloža kolonnai bija jādodas uz Rīgu gar Babītes ezeru (Kalnciema šoseja). Uzbrukums iesākās sekmīgi, nopietna pretestība no lielinieku puses netika sagaidīta, lai gan viņi ieņēma izdevīgas pozīcijas Ložmetējkalna rajonā, kur nocietinājumi bija palikuši vēl no Ziemassvētku kauju laika. Sasniedzot Dzilnuciemu, vācu landesvēra priekšējās vienības saņēma ziņojumu, nomestu no lidmašīnas, kurā bija pavēlēts latviešu vienībai doties caur Piņķiem uz Babītes staciju.

Kauja. Jau tūlīn, kādu kilometru aiz Dzilnām no Rogu mājām (Sēbruciems) un Piņķu vecās skolas, tika raidīta ložmetēju uguns. Sevišķi stipru pretestību Studentu un Neatkarības

bataljona karavīri sagaidīja pie Piņķu baznīcas. Arī šeit lielinieki bija ieņēmuši labi nocietinātās Pirmā pasaules kara pozīcijas ar vairākrindu drāšu nožogojumiem. Kauja pie Piņķu baznīcas ilga gandrīz 6 stundas, un tikai tad, kad Studentu bataljona divas rotas bija veikušas apejošu manevru, izdevās piespiest lieliniekus atkāpties. Jau sāka krēslot, kad, vajājot atejošos lieliniekus, J. Baloža brigādes vienības sasniedza Babītes dzelzceļa staciju, kur to rokās krita bagātīgas trofejas. Karavīri Rīgā iesoļoja 23. maija priekšpusdienā pēc pavadītās nakts Babītes stacijā, Priedaines un Piņķu rajonā. Ilgu laiku tika uzskatīts, ka Piņķu kauju laikā kritis 1, bet ievainoti 4 karavīri. Izpētes darbs vēl turpināts, bet jau tagad zināms, ka ievainoto skaits bijis lielāks un kaujā krita Studentu rotas kareivji Artūrs Vagulis un Brensmits, bet no ievainojumiem pēc pāris dienām Rīgā mira Fricis Rozentāls.

Piemiņa. Ik reizi (kopš 2003. gada) valsts svētkos un atceres dienās mēs pulcējamies pie atjaunotā Piņķu kaujas pieminekļa – jaunā kareivja, kas steidzas uz Rīgu izpildīt pienākumu pret dzimteni. Lai gan 1939. gadā celtajam piemineklim bija lemts īss mūžs, ar to saistās arī interesanti notikumi Otrā pasaules kara laikā. No 1942. līdz 1943. gadam (vācu okupācijas laikā) Piņķos allaž 22./23. maijā pie pieminekļa notikušas lielas svinības. Zināms, ka 1944. gada svinībās piedalījās arī latviešu leģiona ģenerālinspektors ģen. Rūdolfs Bangerskis un Standartenführers Artūrs Silgailis.

Varoņi. Sagaidot Piņķu kaujas simtgadi, ir brīdis, kad varam atdot godu un vismaz nosaukt vārdos tos latviešu karavīrus, kas izcēlās ar īpašu varoņību Piņķu kaujās.

Juris Pārups

Jau kā 19 gadus vecs jauneklis brīvprātīgi iestājās tēvijas aizstāvju rindās un piedalījās Kalpaka bataljonā Atsevišķas studentu rotas cīņās Kurzemē. 1919. gada 22. maijā pie Piņķu muižas, kur nocietinājušies lielinieki turēja zem lielgabalu un ložmetēju uguns mūsu spēkus, Pārups izvīrījās uz priekšu un ar patšauteni aplūsināja ienaidnieka ložmetēju, tā dodams iespēju mūsu spēkiem izsist pretinieku no stipri nocietinātām pozīcijām. Šajā kaujā tika iegūti 2 lielgabali, vairāki ložmetēji u.c. trofejas. Par šo varoņdarbu viņam tika piešķirts Lāčplēša Kara ordenis. Pēc Latvijas atbrīvošanas Juris Pārups studēja tieslietas un ilgus gadus strādāja Nodokļu departamentā. Otrreiz s Pārups par savu zemi cīnījās Latviešu leģiona rindās un 1944.

gada 22. jūlijā krita pie Daugavpils. 2004. gadā viņa mirstīgās atliekas pārāpbedīja Lestenes brāļu kapos.

Georgs Dīnstmanis (no 1940. gada Apinis)

1918. gada decembrī iestājās Latvijas Pagaidu valdības bruņoto spēku Atsevišķās (Studentu) rotas jātnieku nodaļā. Kaujā pie Piņķiem viņš kā bataljona adjutants veda uzbrukumā karavīru vadu ienaidnieka nocietinājumiem, iekaroja tos, liedzot pretiniekam iespēju apdraudēt mūsu spēkus no spārna. Kaujas laikā ievainots. Par varonību apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeni. Strādājis Latvijas ārlietu dienestā: No 1920. līdz 1921.gadam Viduseiropas valstu nodaļā, beidzis Tieslietu fakultāti un no 1924. gada sācis darbu tiesu resorā. 1925. gadā iecelts par mirtiesnesi Rīgas apgabaltiesā. 1944. gadā devies uz Vāciju, pēc tās kapitulācijas sakaru virsnieks ASV armijas latviešu sardžu rotās Karlsrūē, majors. Vēlāk emigrējis uz Kanādu, dzīvojis Monreālā, strādājis slimnīcā. Miris 1955. gadā.

Fricis Kociņš

Krievu armijā iesaukts 1916. gadā, beidzis Odesas praporščiku skolu. Līdz 1917. gada martam dienējis Turkestānas kara apgabalā. 1919. gadā brīvprātīgi iestājās Latvijas Pagaidu valdības bruņotajos spēkos. 1919. g. 22. maijā sadursmē ar ienaidnieku pie Piņķu baznīcas Kociņš ar dažiem karavīriem niknā ugunī strauji uzbruka pretiniekam, apšaudīja to un padzina, turklāt ieguva 2 smagos lielgabalus. Par varonību piešķirts Lāčplēša Kara ordenis. Pēc kara bijis dažādos amatos armijā, no 1932. līdz 1936. gadam Latvijas militārais atašejs Lietuvā. 1936-1940. gados Latvijas sūtnis Maskavā. 1941. gadā Maskavā, Lubjankas cietumā, nošauts.

Pēteris Pommers

Pirmā pasaules kara laikā beidzis Odesas kara skolu, iestājies latviešu strēlnieku pulkā. Pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas 1918. gada decembrī brīvprātīgi iestājies nacionālās armijas rindās — Atsevišķā studentu rotā. 1919. g. 22. maijā pie Piņķu kroga zem niknas uguns Pommers veda savu rotu triecienā un izsita ienaidnieku no pozīcijām. Tā rezultātā stāvoklis visā frontē bija glābts un ienaidnieka kolonnai nogriezts ceļš no Bulduriem uz Pūpes (Babītes) staciju, kā arī atņemti 2 lielgabali. Par varonību apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeni. Pēc Rīgas atbrīvošanas bataljona komandieris 3. Jelgavas kājnieku pulkā. Piedalījies cīņās pret bermontiešiem un vēlāk Latgalē. 1921. gadā tiesnesis kara tiesā. 10. Cēsu aizsargu pulka komandieris, no 1936. līdz 1939. gadam Rīgas policijas prefekts. 1940. gadā vairoties no komunistu represijām, devies uz Vāciju, no kurienes atgriezies vācu okupācijas laikā. Izpildījis Latvijas pašpārvaldes Iekšlietu ģenerāldirekcijas Rīgas kārtības dienesta priekšnieka pienākumus. 2. pasaules kara beigās atkal devies uz Vāciju, no kurienes 1951. gadā emigrējis uz ASV. Dzīvojis un strādājis Čikāgā. Miris 1957. gadā.

Bet, kad 23. maija rīta saule zaigoja Rīgas torņos, uz Daugavas tilta parādījās tie, kuriem «no cepurēm gaisma ausa, no zobeniem saule lēca». Sirmajā Rīgā atkal atgriezās Kalpakieši, no kuras viņi šķīrās drausmīgā janvāra naktī. Kad barona Manteifeļa kareivji jau triumfēja Rīgā, Kalpakiešiem vēl nācās izturēt niknu cīņu pie Piņķiem pret pirmo Padomju Latvijas strēlnieku pulku. Tikai trīs stundas atpūtušies pēc kaujas, viņi steidzās uz Rīgu. Tie ienāca Rīgā ne vairs kā fantasti, par kādiem tos šausmīgās janvāra dienās daudzi dēvēja, bet kā latvju tautas atbrīvotāji un varoņi. Novārdzināto iedzīvotāju acīs iemirdzējās asaru pērles, bet pāri Ventas varoņu rindām bira svaigi pavasara ziedi. Viņi bija uzvarējuši. (F. Krusa, Ventas varoņi).

Informāciju sagatavoja Mārtiņš Mitenbergs, Latvijas Kara muzeja izglītības un informācijas nodaļas vadītājs